NAPRZÓD

DZIENNIK SOCJALISTYCZNY

ORGAN·WK·PPS CENA — 2 — ZŁ

ROK 55 KRAKÓW · WTOREK · 23 LIPCA 1946 R. NR. 163

50 osób zabitych od wybuchu bomby

Niespodziewany zamach terrorystów żydowskich

Wysoki Komisarz Anglii cudem uniknął śmierci

LONDYN (BBC). Z Jerozolimy donoszą, że w hotelu Króla Dawida w Jerozolimie, gdzie mieści się dowództwo wojsk brytyjskich nastąpiła eksplozja, w wyniku której 50 osób zostało zabitych. Wśród zabitych znajduje się generalny dyrektor poczty palestyńskiej Kennedy, a urzędujący Wysoki Komisarz John Show cudem tylko uniknął śmierci. W gruzach leży całe skrzydło hotelu Króla Dawida, w którym mieściły się biura dowództwa.

Eksplozja miała miejsce w momencie, kiedy w biurach znajdowali się póza urzędnikami interesanci, a na ulicy przed hotelem również było pełno ludzi.

Z dotychczasowych dochodzeń wynika, że grupa uzbrojonych ludzi, sterroryzowawszy służbę hotelową dostała się do podziemi hotelu, gdzie zdołała założyć materiał wybuchowy, poczym zbiegła. Świadkowie zajścia twierdzą, że najpierw wybuchła bomba na ulicy, a dopiero w 10—15 minut później nastąpił drugi wybuch, który zniszczył skrzydło hotelowe, obejmujące 15 do 20 pokoi.

W gruzach zwalonej budowli trwają poszukiwania tych, którzy zostali żywcem zagrzebani. Ulica przed hotelem pełna jest rumowisk.

Prasa angielska nazywa ten nowy akt terroru organizacji podziemnej masowym mordem. Wśród ofiar znajdują się przedstawiciele wszystkich warstw społecznych Palestyny. Jest to pierwszy akt terroru od czasu uprowadzenia oficerów angielskich jako zakładników.

Federacja w Palestynie

LONDYN (PAP). Charles Cayton pisze w „Sunday Times", że w debatach komisji anglo-amerykańskiej do spraw Palestyny zyskuje uznanie projekt systemu federalnego w Palestynie na wzór rozwiązania sprawy Indu.

Cayton pisząc, że są widoki na dobre wyniki pracy konferencji, zaznacza, że jeszcze nie powzięto formalnych decyzji. Rzeczoznawcy rozstrząsają możliwość podziału Palestyny na państwa żydowskie i arabskie z centralną administracją reprezentującą obie strony. Konferencja może również zaapelować do różnych państw, by przyjęły Żydów, przy czym Stany Zjednoczone [illegible] dać przytułek, zgadzając się na przyjęcie pewnej określonej ich liczby. Poby odciążyć Palestynę i w [illegible] zagadnienie uchodźctwa żydowskiego. Sprawy te są na razie przedmiotem dyskusji. Konferencja przedłoży swe wnioski rządowi angielskiemu i rządowi Stanów Zjednoczonych.

Na drodze do jedności gospodarczej Niemiec?

Anglja oczekuje decyzji rządu radzieckiego

W Londynie toczą sie narady nad propozycją U. S. A.

LONDYN (BBC) W Londynie toczą się narady na temat propozycji amerykańskiej, zmierzającej do wprowadzenia jedności gospodarczej dwu, lub więcej stref okupacyjnych w Niemczech.

Generał Robertson, szef brytyjskiego zarządu wojskowego w brytyjskiej strefie okupacyjnej i jego doradca polityczny Strang, przybyli do Londynu celem wzięcia udziału w naradach. Istnieje przekonanie, że rząd brytyjski nie powoźmie żadnej decyzji, zanim nie poinformuje się o stanowisku rządu radzieckiego.

Moskwa jak dotąd, nie komentuje tego zagadnienia. Zwraca się także uwagę, że amerykański plan nie wnosi nic nowego i jest tylko tymczasowym zabiegiem, zanim nie zostanie zrealizowana decyzja powzięta w Poczdamie w przedmiocie jedności gospodarczej całych Niemiec.

Przewrót w Boliwii

MONTEVIDEO (PAP). Z różnych miejscowości w Chile nadchodzą wiadomości stwierdzające, że prezydent Boliwii Gualberto Villaroel został zabity, a rząd obalony. Nie udało się nawiązać bezpośredniego połączenia z Bolivią i wydaje się, że wiadomości stamtąd są ściśle cenzurowane. Wemieszkańcy pałacu zostali zamordowani.

Wg ostatnich wiadomości prezydent został zabity przez uzbrojony tłum, który napadł na pałac prezydencki. Przypuszcza się, że prawie wszyscy

Zamach stanu w Wenezueli

LONDYN (PAP). Agencja Reutera donosi, że w stolicy Wenezueli aresztowano wiele osób zamieszanych w spisku przeciw rządowi. Prezydent Wenezueli Romulo Betancourt wybierał się właśnie w tym czasie do Meksyku. Inspiratorem spisku ma być b. prezydent Wenezueli, przebywający obecnie na wygnaniu w Kolumbii, gen. Eleazor Lopez Contreraz. Aresztowano m. in. dr. Fleury Cuello i przewodniczącego prawicowej orga-

75-lecie socjal-demokratów w Danii

LONDYN (PAP). Na wielkim zjeździe duńskiej partii socjal-demokratycznej w Kopenhadze, odczytane zostały depesze powitalne Noel Bakera oraz Leona Bluma. Na zjazd przybyli delegaci z Francji, Holandii, Wielkiej Brytanii oraz innych państw. Zjazd został zorganizowany dla uczczenia 75-ej rocznicy istnienia partii.

Śmiały wypad

LONDYN (PAP). Wojska indonezyjskie na łodziach motorowych usiłowały dokonać desantu na głównej wyspie archipelagu Kerimeon o 60 mil od Singapoore. Wojska te zostały odrzucone przez niewielki garnizon holenderski znajdujący się na wyspie.

20-ta rocznica śmierci F. Dzierżyńskiego

MOSKWA (PAP). W dwudziestą rocznicę śmierci Feliksa Dzierżyńskiego odbyła się w Moskwie w Muzeum Rewolucji ZSRR sesja rady naukowej muzeum, poświęcona pamięci wielkiego rewolucjonisty i męża stanu państwa radzieckiego. Referat o Dzierżyńskim wygłosił prof. Schuldin. Wspomnieniami o Dzierżyńskim podzieliła się z zebranym żona jego i syn Jan.

Rocznica wojny domowej w Barcelonie

LONDYN (PAP) Agencja Reutera donosi, że w lokalu frankistowskich związków zawodowych w Barcelonie wybuchła bomba, wyrządzając znaczne szkody. Ofiar w ludziach jednak nie było.

Partie lewicowe w rocznicę wojny domowej wydały ulotki i plakaty, które rozrzucono przeważnie w portach, gdzie ze szczytu wysokiego pomnika Kolumba posypał się deszcz ulotek.

Spóźnione skutki bomby atomowej

BIKINI (Reuter). Wiceadmirał Blandy kierujący doświadczeniami z bombą atomową zakomunikował, że wypadki śmierci wśród zwierząt, których użyto do doświadczeń, wzrosły w ostatnich dniach z 15 do 25 procent, a stan 33 procent zwierząt, które wyszły żywcem, jest ciężki.

200.000 strajkuje w Indiach

LONDYN (BBC) W New Delhi 200 000 robotników ogłosiło 1-dniowy strajk jako wyraz solidarności ze strajkiem pocztowców, którzy strajkują już od 2 tygodni. Policja użyła pałek gumowych, kiedy strajkujący robotnicy usiłowali obrzucić kamieniami łamistrajków.

Plebiscyt zadecyduje o ustroju w Grecji

LONDYN (BBC) Minister Noel Baker w swoim przemówieniu w Izbie Gmin, które wygłosił w związku z zapytaniem jednego z posłów, oświadczył, że dzięki ustępstwom opozycji naród grecki wypowie się na drodze plebiscytu w sprawie przyszłego ustroju swego państwa. Plebiscyt przewiduje 3 kartki: jedna z imieniem króla, druga z formą ustroju np. republika i 3-cia będąca wyrazem opozycji w stosunku do rządu.

W wypadku jeżeli monarchia nie otrzyma większości głosów obecny rząd poda się do dymisji i sprawa utworzenia nowego rządu zostanie

Referendum w Bułgarii

SOFIA (PAP). Pułkownik Kimon Georgiew, premier bułgarski, w oświadczeniu dla gazety »Otoczestwien Front« stwierdził, że jest przekonany, iż ogromna większość Bułgarów wypowie się za republiką w głosowaniu podczas referendum, które odbędzie się w dniu 8 września. 27 października mają się odbyć wybory do Zgromadzenia Narodowego i naród wypowie się w sprawie nowej konstytucji.

Prem. Gottwald w Moskwie

MOSKWA (PAP) Do Moskwy przybyli: premier rządu czechosłowackiego Gottwald, minister spraw zagranicznych Jan Masaryk i wiceminister Klementis. Przybyłych na lotnisku witał minister spraw zagranicznych Mołotow.

Premier Gottwald wygłosił przed mikrofonem przemówienie, w którym podkreślił węzły przyjaźni łączące naród czechosłowacki z narodami Związku Radzieckiego. Zaznaczył również że jeśliby nie bohaterska Czerwona Armia nie byłoby wolnej republiki Czechosłowacji.

MOSKWA (PAP) Przewodniczący rady ministrów ZSRR Stalin przyjął premiera rządu czechosłowackiego Gottwalda i odbył z nim dłuższą rozmowę. Na przyjęciu był obecny radziecki minister spraw zagranicznych Mołotow.

Trygve Lie w Moskwie

MOSKWA (PAP) Do Moskwy przybył Sekretarz Generalny ONZ Trygve Lie. Witali go wiceminister Wyszyński i przedstawiciele ministerstwa spraw zagranicznych.

Przed konferencją pokojową

RZYM (PAP). Hrabia Sforza opuścił Włochy udając się w podróż po Ameryce łacińskiej w celu zapoznania tamtejszych narodów z sytuacją i potrzebami Włoch.

Przywódca socjalistów włoskich Pietro Nenni udaje się w podróż po Europie z misją zapoznania rządów i społeczeństwa ze stanowiskiem Włoch na konferencji paryskiej.

Rokowania pokojowe bez Belgii

LONDYN (BBC) Minister Spaak, który obecnie pracuje nad utworzeniem gabinetu w Belgii oświadczył, że o ile nie uda mu się stworzyć gabinetu przed zebraniem Konferencji Pokojowej, to delegacja belgijska nie weźmie w niej udziału.

Saillant w Teheranie

LONDYN (PAP). Agencja Reutera donosi, że generalny sekretarz światowej federacji związków zawodowych Louis Saillant oświadczył w czasie demonstracji w Teheranie, w której wzięło udział 25 tysięcy osób, iż przybył oficjalnie zawiadomić o przyłączeniu związków zadowowych robotników irańskich do światowej federacji związków zawodowych. Saillant przemawiał z balkonu gmachu partii Tudeh i powiedział, że robotnicy irańscy nie tylko potrafią zabezpieczyć niezawisłość Iranu, ale są dość silni, aby federacja mogła się na nich oprzeć. Saillanta demonstranci wynieśli na rękach.

Otwarcie mostu Poniatowskiego w Warszawie

WARSZAWA (SAP). W ramach obchodu drugiej rocznicy Manifestu Lipcowego dokonano w Warszawie otwarcia Mostu Poniatowskiego przy udziale niezliczonych tłumów publiczności obserwującej uroczystość z chodników i okien domów udekorowanych flagami.

O godzinie 10-tej rano przybył na miejsce otwarcia Prezydent Krajowej Rady Narodowej ob. Bierut, Premier Osóbka-Morawski, marszałek Polski Rola-Żymierski i wicepremier Gomółka, którzy przeszedłszy przed frontem kompanii honorowej zasiedli na trybunie.

Minister odbudowy Kaczorowski wygłosił przemówienie wstępne. — Stwierdził, że odbudowa mostu dała sprawdzian zdolności odbudowy naszego społeczeństwa; podkreślił udział Śląska, mówiąc że Śląsk potrafi pomóc w odbudowie Warszawy.

Po nim głos zabrał prof. Hempel projektodawca i kierownik robót z ramienia BOS-u, który krótko oświadczył, że most Poniatowskiego jest odbudowany i że stwierdzenie to mówi jasno za siebie. Mierzymy siły na zamiary a nie zamiar według sił.

Następny przemawiał przedstawiciel robotników śląskich, który powiedział, że tak jak dotąd tak nadal robotnicy śląscy będą kroczyć na czele odbudowy kraju. Po nim przemawiali przedstawiciel Rady Zakładowej firmy „Mostostal" Jerzy Barcz, następnie inż. Roman Piotrowski kierownik BOS-u, prezydent miasta Warszawy Tołwiński.

Prezydent Bierut dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej umieszczonej na jednej z wież mostu. Na tablicy pamiątkowej są wyryte następujące słowa:

„Most imienia Księcia Poniatowskiego, zniszczony przez Niemców w 1944 r. oddany do użytku publicznego w drugim roku odrodzenia Polski Ludowej 22 lipca 1946 r., gdy Prezydentem Krajowej Rady Narodowej był Bolesław Bierut, premierem Osóbka-Morawski, marszałkiem Polski Michał Rola-Żymierski, min. Odbudowy Kaczorowski, prezydentem Warszawy Tołwiński, kierownikiem BOS-u Roman Piotrowski. — Odbudowy dokonano w czasie lipiec 1945 — lipiec 1946".

Po odsłonięciu tablicy prezydent Bierut dokonał na moście dekoracji zasłużonych robotników —poczym przeszedł do wstęgi znajdującej się na granicy nie zniszczonej i nowej części mostu i przy dźwiękach Hymnu Narodowego przeciął wstęgę. — Poświęcenia Mostu dokonał kapelan ks. dziekan Warchałowski.

Po złożeniu wieńców na grobie poległych żołnierzy dywizji im. Kilińskiego, poległych w walkach o Pragę we wrześniu 1944 r., Prezydent KRN i towarzyszący mu uczestnicy uroczystości wsiedli do oczekujących wagonów nowej linii tramwajowej nr. 24 i przejechali cały most aż do ronda od strony Warszawy.

Następnie prezydent Bierut przyjął defiladę młodzieży ZWM, w której wzięły także udział wszystkie polskie organizacje młodzieżowe: OMTUR, Wici, ZHP, ZMD, oraz delegacje młodzieży jugosłowiańskiej, angielskiej, radzieckiej, republikańsko-hiszpańskiej i szwedzkiej.

Powołanie mieszanej komisji płac

WARSZAWA (PAP) Uwzględniając postulat Komisji Centralnej Związków Zawodowych z dnia 24 maja 1946 roku Rada Ministrów uchwaliła:

Powołać Mieszaną Komisję Płac, złożoną z przedstawicieli: Prezydium Rady Ministrów, Centralnego Urzędu Planowania, Ministerstwa Administracji Publicznej, Aprowizacji i Handlu, Komunikacji, Lecznictwa, Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu, Poczt i Telegrafów, Odbudowy, Oświaty, Rolnictwa i Reform Rolnych, Skarbu, Ziem Odzyskanych, Żeglugi i Handlu Zagranicznego, oraz Spółdzielczości oraz Związków Zawodowych.

Zadaniem Komisji jest opracowanie norm płac i świadczeń dla pracowników.

Komisja ma prawo żądać od państwowych, samorządowych i społecznych zakładów pracy i usług — danych dotyczących płac, świadczeń i wydajności pracy w zakresie potrzebnym do prowadzenia badań.

Komisja ujmie wyniki swych prac w formę wniosków, które przedłoży Komitetowi Ekonomicznemu Rady Ministrów.

Angielskie związki zawodowe przeciw Franco

LONDYN (PAP). »Daily Herald« podaje tekst manifestu Kongresu angielskich związków zawodowych z okazji 10-tej rocznicy walki narodu hiszpańskiego przeciw reżimowi Franco.

W manifeście tym czytamy:

»W Hiszpanii rządzi dalej faszystowska z ducha i metod dyktatura. Hiszpania frankistowska jest dzisiaj azylem dla szpiegów. Wrogość, którą wykazują Franco i spółka wobec ONZ — przedstawia niebezpieczeństwo dla pokoju. Ruch zawodowy angielski żąda natychmiastowego i zdecydowanego zakończenia z Franco.

Kongres brytyjskich związków zawodowych wraz z innymi centralami związkowymi, członkami Światowej Federacji związków zawodowych deklaruje swoją całkowitą solidarność z narodem hiszpańskim, pierwszą ofiarą agresji faszystowskiej — walczącym nadal za swoją wolność. Należy zerwać stosunki dyplomatyczne z obecnym hiszpańskim rządem. Angielskie związki zawodowe spodziewają się, że ONZ pomoże przywrócić w Hiszpanii rządy demokratyczne.

Aresztowania w Egipcie

LONDYN (BBC). W Egipcie aresztowano 11 studentów, członków zielonych koszul, podejrzanych o to, że obrzucili granatami klub oficerski w Aleksandrii.

Nowy rurociąg naftowy

MOSKWA (TASS). W Kairze toczyły się rokowania między rządem egipskim i amerykańskim co do budowy rurociągu naftowego z Hedżasu do portów egipskich. Wnioski w tej sprawie zostaną wkrótce przedstawione do decyzji rady ministrów.

Krajowy Zlot Z. W. M.

W dniu 21 lipca odbyło się w Warszawie uroczyste otwarcie pierwszego krajowego zlotu Związku Walki Młodych w Warszawie, przy udziale 40.000 młodzieży z całego kraju oraz przybyłych delegacji światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej ze Zw. Radzieckiego, Wielkiej Brytanii, Francji, Jugosławii, Czechosłowacji, Republiki Hiszpańskiej, Szwecji. Obecna była delegacja wojsk mar. szałka Rokossowskiego.

O godzinie 10 rano przyjechał na teren zlotu prezydent KRN ob. Bierut w otoczeniu prem. Osóbki-Morawskiego, marszałka Żymierskiego, wicepremiera Gomółki. Po odebraniu raportu dostojnicy dokonali przeglądu szeregów młodzieży, poczym zajęli miejsca na trybunie, na której znajdowali się członkowie Rządu.

Przybyli również przedstawiciele korpusu dyplomatycznego, z ambasadorem Lebiediewem, ambasadorem Rumunii Raiciu, posłem Czechosłowacji min. Hejretem, posłem Bułgarii min. Tagarowem na czele.

Przemówienie powitalne wygłosił tow. Kowalski Aleksander. Następnie przemawiał prezydent Bierut, premier tow. Osóbka-Morawski, marszałek Żymierski, wicepremier Gomółka, poseł Kaczmarek, przedstawiciel Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej Kenned M. S. Uphan, przewodniczący delegacji młodzieży sowieckiej Czernicow, delegat hiszpański i jugosłowiański.

Partia Pracy do młodzieży polskiej

WARSZAWA (PAP) Przybyły do Warszawy z delegacją młodzieży angielskiej na zlot ZWM-u członek parlamentu brytyjskiego George Thomes przywiózł pismo od 50 posłów brytyjskiej Partii Pracy treści następującej:

Przesyłamy serdeczne pozdrowienia i najlepsze życzenia dla młodzieży polskiej. Wyciągamy do was dłoń przyjazną, wierząc, że dobro ludzkości wymaga pełnego zrozumienia i współpracy między naszymi narodami. Wśród 50 podpisów widnieją między innymi podpisy wybitnych członków Partii Pracy A. Greenwooda, Rex Grenfella, W. Mally, W. Warbey'a, G. Longa i Alicji Bacon.

W składzie delegacji młodzieży angielskiej, przybyłej do Warszawy znajdują się delegat Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej oraz brytyjskiego koordynacyjnego komitetu młodzieży: Kenneth M. S. Uphan, delegatka Komitetu młodzieży związku zawodowego pracowników państwowych Jean Thurma, oraz delegatka Zjednoczenia klubów dziewczęcych i mieszanych G. M. Johnson.

W kilku wierszach

1.700,000.000 zł. wynosi w tej chwili fundusz zebrany na odbudowę Ziem Odzyskanych.

3.900,000.000 złotych wartości przedwojennej wykazała rejestracja szkód wojennych na terenie woj. śląsko-dąbrowskiego.

Międzynarodowa Misja zakupu tłuszczów i olejów wyjechała do Argentyny celem zawarcia nowej umowy handlowej.

Między Turcją i Francją toczą się obecnie rokowania w celu zawarcia umowy handlowej.

Eksport brytyjski w czerwcu był o przeszło 20,000.000 funtów mniejszy niż w maju b .r. Import jest również mniejszy o przeszło 12,000.000 funtów.

W Brazylii działa terrorystyczna tajna organizacja japońska, która w ciągu 36 godzin zamordowała 8 osób, wśród których był 11-letni chłopiec.

6 cennych obrazów wartości 12.000 funtów szterlingów, w tym dwa Rubensa, zniknęły ze starego zamku w Buedingen, zamieszkanego przez członków niemieckiej rodziny [illegible]

W 41-szą rocznicę stracenia

Stefan Okrzeja

Bohater walki o niepodległość i socjalizm

21 lipca minęła 41 rocznica stracenia na stokach Cytadeli jednego z największych bojowników walki o niepodległość i socjalizm — bohaterskiego robotnika Warszawy — Stefana Okrzei.

Bezsprzecznie Okrzeja był — obok Józefa Montwiłł-Mireckiego — najwspanialszym bohaterem rewolucji 1905 roku i w historii walk o niepodległość, prowadzonych przez Polską Partię Socjalistyczną, zajmuje stanowisko wyjątkowe. Jego wyjątkowe walory moralne, połączone z czystością ideałów, świadomego działacza Rewolucji narodowej — nabierają dziś z perspektywy czterech dziesiątków lat szczególnego wydźwięku.

MŁODOŚĆ

Stefan Okrzeja urodził się 3 kwietnia 1886 roku, jako syn dróżnika kolejowego, w ubogim mieszkanku na Pradze. Już jako młodzieniec odznaczał się wyjątkową jasnością umysłu, prawością charakteru, energią i poświęceniem. Do PPS wstąpił wcześnie i przylgnął do partii całą duszą prawdziwego rewolucjonisty. Stał się wzorem i ideałem towarzysza partyjnego. Poświęcił się od początku pracy w partii działalności bojowej. Był jednym z pierwszych dowódców bojówek.

PLAC GRZYBOWSKI

On, Stefan Okrzeja, stoi na czele słynnej zbrojnej demonstracji na pl. Grzybowskim w dniu 13 listopada 1904 r. Było to pierwsze, od czasu powstania styczniowego, zorganizowane zbrojne wystąpienie przeciw Rosji carskiej. Demonstrację grzybowską organizuje koło młodzieży PPS. Do młodzieży robotniczej przyłącza się młodzież akademicka.

W tym pamiętnym dniu historii socjalizmu polskiego plac Grzybowski zalany był przez tłum stutysięczny. Gdy ludność wychodziła z kościoła, wzniesiono w górę czerwony sztandar z napisem „Polska Partia Socjalistyczna. Nie chcemy być żołnierzami cara" — poczym zaintonowano „Warszawiankę".

Na czele demonstrującej klasy robotniczej kroczy Stefan Okrzeja. — Pochód rusza naprzód. Policja carska rzuca się na czerwone sztandary partyjne. Tłum odpowiada salwą rewolwerową. Policja pierzcha w panice. Kozacy rozpędzają tłum. Manifestacja rozlewa się po całym mieście, budząc podziw dla tych, którzy po raz pierwszy od roku 1863 odważyli się stawić zbrojny opór wojsku carskiemu.

PIERWSZA BOMBY W WARSZAWIE

Działalność bojowa Okrzei staje się jedną z najpiękniejszych kart w historii walki klasy robotniczej o Niepodległość i Socjalizm.

W okresie tym Okrzeja ściśle współpracuje z tow. Józefem Kwiatkowskim — duszą organizacji bojowej PPS.

Pamiętajmy, że pierwsze ogłuszające huki bomb, które rozległy się na ulicach Warszawy, były przygotowane przez Polską Partię Socjalistyczną, a rzucał je Stefan Okrzeja towarzysze. Okrzeja bierze udział w całym szeregu zamachów i akcji zbrojnych. Został aresztowany po zamachu na policmajstra warszawskiego, Noelkena.

Rząd carski, wprowadziwszy stan wojenny, mścił się za dokonane zamachy masowymi represjami i egzekucjami. Jedną z najostrzejszych represji była kilkudniowa masakra w czerwcu 1905 r. na ulicach Łodzi.

Pierwszym zaś, który otworzył długą, ciągnącą się blisko dziesięć lat listę skazańców, był Stefan Okrzeja.

PO ARESZTOWANIU

Zostaje osadzony w celi 95 historycznego X Pawilonu Cytadeli. Gdy pytano go, czy będzie się bronił, odpowiadał: „Ja bronić się nie będę. Mogłem z bombą nie iść. Nikt mnie do tego nie zmuszał. Idąc, wiedziałem co czynię".

Obrony Okrzei podjął się zasłużony obrońca bojowników PPS, Stanisław Patek.

23 czerwca 1905 r. w dawnym pałacu Zamojskich przy Nowym Świecie rozpoczęła się rozprawa przeciw Okrzei. Partia próbowała go odbić w czasie przewozu z więzienia — ale wskutek zdrady — plan zawiódł. Okrzeja stanął przed sądem wojenno-polowym i odpowiadał według praw, stosowanych podczas wojny na placu boju.

W dniu rozprawy wezwała PPS proletariat Warszawy do strajku powszechnego, który wypadł niezwykle imponująco. Stanęły fabryki, a na ulicach odbywały się demonstracje z czerwonymi sztandarami, na których widniały napisy: „Niech żyje Stefan Okrzeja!" Przez cały dzień procesu Warszawa żyła jakby podminowana. Żandarmeria konna w wielu punktach atakuje demonstrantów. Bojowiec Judycki rzuca bombę, która załamuje szarżę.

PROCES

Gdy przed sądem wojennym stanął ten 19-letni bojowiec, to zadziwił nawet komplet sądzący starych zasuszonych generałów swoim spokojem i prostotą. Na procesie wygłosił wzruszające przemówienie, pełne tragicznych tonów skargi uciśnionego narodu.

Sąd wojenny wydał wyrok skazujący na karę śmierci przez powieszenie.

21 lipca 1905 roku odbyła się na stokach Cytadeli egzekucja. Okrzeja prosił, by mu nie zawiązywano oczu, własnoręcznie założył sobie stryczek.

PO EGZEKUCJI

Śmierć Okrzei wywołała w całym kraju głębokie wzruszenie. Wydział spiskowo-bojowy PPS wydał odezwę, w której czytamy m. in.: „Wyrwanemu przemocą z pośród nas towarzyszowi, Stefanowi Okrzei za spełnienie z takim zaparciem siebie obowiązku, wyrażamy cześć i zachowujemy serdeczną pamięć o Nim. Niech ofiara Jego śmierci innym będzie przykładem w krwawej walce.

I faktycznie, śmierć Okrzei spowodowała skutek odwrotny od tego, którego oczekiwali carscy siepacze. Miała odstraszyć od walk o Niepodległość — a stała się podnietą do czynów bohaterskich, wzbudziła jeszcze większą nienawiść do wroga i pogardę śmierci.

Stefan Okrzeja stał się bohaterem Narodu. Takim pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

W święto Odrodzenia

Uroczystości obchodu Święta Odrodzenia rozpoczęły się o godz. 9-tej nabożeństwem na Wawelu w obecności przedstawicieli Władz i Wojska. Ks. metropolita kardynał Adam Sapieha celebrował mszę św., ks. major Miszke wygłosił okolicznościowe kazanie. Poczym dokonano poświęcenia sztandaru 16-go kołobrzeskiego pułku piechoty.

Następnie na dziedzińcu Wawelskim wśród licznie zebranych delegacyj, stowarzyszeń i organizacyj, oraz związków młodzieżowych, gen. dyw. Prus-Więckowski dowódca O. W. odebrał raport wojskowy. Prof. Grzybowski wygłosił przemówienie, nawiązując do manifestu listopadowego w Lublinie z r. 1918-go, przedstawił dążenie narodu do tych haseł demokratycznych, którym dał wyraz i wprowadził w czyn manifest z 22-go lipca 1944 r.

Zaznaczył, iż nasza Armia ma za sobą tradycję demokratyczną, poczynając już od Legionów Dąbrowskiego, po przez walkę z caratem, aż do ostatniej wojny z hydrą germańską.

Imieniem partyj robotniczych przemawiał tow. Kowalczyk. My w Lublinie wiedzieliśmy, że wszelka tyrania musi upaść, walczyliśmy z durną i pewnością, o Polskę Demokratyczną. Wy żołnierze w mundurach i my bez mundurów, zakonspirowani w różnych organizacjach — i dziś musimy dalej walczyć i wytężyć wszystkie siły, aby krwawo odzyskane ziemie utrzymać, związać na wieki z macierzą, uczynić szczęśliwymi i bogatymi. Musimy zagoić, zabliźnić rany Polski. Musimy mieć Polskę wielką i potężną, a drogą do tego rozkwitu może być i jest tylko praca.

Okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej zakończył mówca swe przemówienie.

Gen. dyw. Prus-Więckowski, wraz z prezydentem miasta Wolasem, wręczył zasłużonym obywatelom przyznane odznaczenia.

Następnie odbyło się uroczyste wbijanie gwoździ do sztandaru 16 kołobrzeskiego pp. Prus-Więckowski wbił pierwszy gwóźdź w im. Marszałka Polski Żymierskiego i wygłaszając krótkie przemówienie do żołnierzy przekazał im Sztandar. Delegacja 16-go kołobrzeskiego pułku piechoty złożyła ślubowanie, iż ramię przy ramieniu z całym Narodem bronić będą sztandaru i honoru Polski do ostatniej kropli krwi.

W imieniu Prezydium K. R. N. i Marszałka Żymierskiego gen. Prus-Więckowski odznaczył sztandar Krzyżem „Virtuti Militari", podkreślając, aby sztandar ten był nietylko pamiątką męstwa i czynów już dokonanych, ale prowadził zawsze do nowych zwycięstw ku chwale Ojczyzny.

Po odegraniu Hymnu państwowego uformował się pochód, który udał się do płyty Nieznanego Żołnierza, gdzie złożono urnę z ziemią z pobojowisk z nad Odry, Nysy i Bałtyku.

Odśpiewaniem Roty zakończono uroczystości. O. D.

Artur Greiser stracony

POZNAŃ (PAP). W dniu 21 b. m. o godz. 7-ej rano na stokach cytadeli poznańskiej stracono Artura Greisera.

Wyrok został wykonany publicznie przez powieszenie. Skazańca przywieziono na miejsce egzekucji z opaską na oczach i związanymi rękami. Prokurator Specjalnego Sądu Karnego w Poznaniu sprawdził personalia oskarżonego, wzywając następnie urzędowych wykonawców wyroku do spełnienia swej powinności.

LONDYN (BBC) Rozgłośnia watykańska potwierdziła w dniu 22 bm. wiadomość o dokonanej przez papieża interwencji u rządu polskiego na rzecz ułaskawienia Artura Greisera, w odpowiedzi na petycję Greisera przekazaną Watykanowi przez ambasadora R. P. przy rządzie włoskim prof. St. Kota.

Breza otrzymał nagrodę „Odrodzenia"

Wiele miejsca poświęcaliśmy w naszych dyskusjach sprawie powieści powojennej, która jakoby jeszcze nie osiągnęła maksimum swych możliwości. Oczywiście — i to jest sprawą ustaloną, że dzieło pisarskie, którego ukazanie ma się odbić szerokim echem w jak największym kręgu społeczności ludzkiej — wymaga czasu. Pewne sprawy muszą się uleżeć, dojrzeć, aby owoc ich był trwały, albo conajmniej dobry. Zaledwie dwa lata dzielą nas od zakończenia wojny, a półki księgarskie napełniły się całym szeregiem książek, pisanych na gorąco, książek, z których wiele zdobyło dla siebie silną pozycję.

Jury »Odrodzenia«, składająca się z Czachowskiego, Marii Dąbrowskiej, Juliana Krzyżanowskiego, Wacława Kubackiego, Karola Kuryluka, Stanisława Łempickiego i Kazimierza Wyki, zebrana w dniu 20 lipca uznała okres 2-letni, jako wystarczający do osądzenia sprawy: kto od września 1939 r. — wydał najlepszą książkę prozą.

Pośród tego rodzaju literatów, co Andrzejewski (»Noc«), Brandys (»Miasto niepokonane«), Rusinek (»Z barykady w dolinę głodu«), Szmaglewska (»Dymy nad Birkenau«), Dygat (»Jezioro Bodeńskie«), którzy zostali wyróżnieni przez jury — sprawa przyznania nagrody pośród zgromadzonej jury — wahała się: Żukrowski czy Breza. 4-oma głosami przeciw trzem — laureatem nagrody »Odrodzenia« — został Tadeusz Breza za »Mury Jerycha«. W dniu wczorajszym w lokalu klubu »Kuźnica« nastąpiło wręczenie nagrody w formie kwoty 100.000 zł. W uroczystości brali udział przedstawiciele świata literackiego i kulturalnego Krakowa, Spółdz. Wydawnicza »Czytelnik« z ob. Dębińską na czele, oraz z ramienia min. Kultury i Sztuki dyr. dep. ob. Czachowski.

Ade

Kupczak obronił tytuł mistrza Polski

W niedzielę miłośnicy sportu kolarskiego w Krakowie mieli nielada atrakcję, bowiem na torze K. S. »Cracovia« rozegrane zostały pierwsze po wojnie mistrzostwa Polski sprinterów.

Po powitaniu zawodników przez prezesa Polskiego Związku Kolarskiego ob. Gołębiowskiego, ostatni przedwojenny mistrz Polski, Kupczak (RKS »Legia« Kraków) w otoczeniu olimpijczyków Łazarskiego i Szymczyka, wciągnął na maszt przy dźwiękach Hymnu Narodowego, flagę państwową. Po defiladzie, w której wzięli udział wszyscy zawodnicy z Kupczakiem, Bekiem, Wandorem, Napierałą, Wiśniewskim i Popończykiem ra czele przystąpiono do rozegrania biegów eliminacyjnych.

I. przedbieg: 1. Popończyk (Warsz.) 15 sek, 2) Kozłowski.

II. przedbieg: 1. Gomółka (RKS Legia Kr.) 14,8, 2. Napierała (Warsz.), 3. Wygięda (Śląsk).

III. przedbieg: 1. Janik (Cracovia) 14,4, 2 Kapiak (W-a.), 3. Bober (W-a).

IV. przedbieg: 1. Bek (Łódź) 14,8, 2. Forysiński (Łódź).

V. przedbieg: 1. Wander (Legia Kr.) 14,6, 2. Nowoczek (Śląsk), 3. Wójcik (Warszawa).

VI. przedbieg: 1. Dąbrowiecki (Legia Kr.) 14,6, 2. Kuder (Warszawa), 3. Glinka (Śląsk).

VII. przedbieg: 1. Kupczak (Legia Kr.) 16,6, 2. Bański (Warszawa).

VIII. przedbieg: 1. Musiał (Kr. TK.) 14,6, 2. Leśkiewicz (Łódź), 3. Włodarczyk (Warszawa).

IX. przedbieg: 1. Wiśniewski (Warszawa) 13,8, 2. Rurański (Śląsk).

W przerwie między przedbiegami a dalszymi zawodami mistrzowskimi odbył się bieg zawodników II klasy na 5 km, w którym zwyciężył Greilewicz (RKS Legia).

W repesażach zwyciężyli Napierała, Kapiak, Kuder, Glinka, Bański, Leśkiewicz i Włodarczyk, przedostając się tym samym do następnej rundy rozgrywek.

Następnie z sześciu międzybiegów i dwu repesaży do ćwierćfinału zakwalifikowało się ośmiu zawodników, a to: Bek (Łódź), Musiał (KTK), Wandor (Legia), Popończyk (Warszawa), Kupczak (Legia), Wiśniewski (Warszawa), Dąbrowiecki (Cracovia) i Janik (Cracovia).

ĆWIERĆFINAŁY

I. ćwierćfinał: 1. Wiśniewski (Warszawa) 15,4, 2. Musiał (KTK).

II. ćwierćfinał: 1. Bek (Łódź) 13,6, 2. Dąbrowiecki (Cr.).

III. ćwierćfinał: 1. Janik (Cr.) 14,2, 2. Wandor (Legia).

IV. ćwierćfinał: 1. Kupczak (Legia), 2. Popończyk (Warszawa).

PÓŁFINAŁY

I. półfinał: 1. Kupczak 12,8, 2. Wiśniewski.

II. półfinał: 1. Bek 13, 2. Janik.

Jak było do przewidzenia w wyniku biegów eliminacyjnych w finale mistrzostw znaleźli się dwaj nasi najlepsi sprinterzy kolarscy: Kupczak z krakowkiej »Legii«, obrońca tytułu mistrzowskiego i wschodząca »Gwiazda« Bek z Łodzi. Który z nich zwycięży? Oto pytanie podniecające w wysokim stopniu widzów, którzy z niecierpliwością oczekiwali finałowego biegu.

FINAŁ

To też kiedy w pierwszym biegu finałowym Bek ostrym zrywem na przeciwległej prostej starał się oddalić od Kupczaka, widzowie zamarli w oczekiwaniu. Ale stary rutyniarz Kupczak nie pozwolił Bekowi na »odsadzenie« i zwiększając tempo, dopędził go na wirażu i zwyciężył o ćwierć koła w czasie 13 sek. Po krótkiej przerwie, podczas której naprawiono przy rowerze Beka siodełko, nastąpił drugi bieg. Mistrzem bowiem zostaje zwycięzca 2 biegów finałowych, przy czym, jeżeli obaj zawodnicy wygrają po jednym, decyduje 3-ci bieg.

Wśród nieopisanego entuzjazmu publiczności także w drugim biegu zwyciężył Kupczak, zostając mistrzem Polski na rok 1946. On też obok tytułu mistrza zatrzymał czerwoną koszulkę z Białym Orłem. W biegu o trzecie i czwarte miejsce zwyciężył Wiśniewski przed Janikiem.

Sędzią głównym był ob. Szymczyk.

Odkrycie na Skałce

Obecnie prof. Szyszko-Bohusz wraz z gronem swych współpracowników prowadzi prace odkrywcze w okolicy Skałki nad zabytkami polskimi, pochodzącymi z zamierzchłej przeszłości.

Prof. Szyszko-Bohusz natrafił na fundamenty i szczątki murów kościoła gotyckiego, który utrzymał się do czasów połowy XVIII wieku. W tym okresie bowiem został zbudowany obecny kościół barokowy, należący do OO. Paulinów. Historycy sztuki i badacze dzisiejsi byli przekonani, że obecny kościół na Skałce znajduje się dokładnie w miejscu dawnego gotyckiego. Obecne badania Szyszko-Bohusza dowiodły, że jest inaczej.

Ponadto odkryto rotundę o ponad 12-metrowym obwodzie — co do której wyrażono przypuszczenie, że stanowi ona miejsce stracenia biskupa Stanisława Szczepanowskiego.

Dziś w TEATRACH

TEATR MIEJSKI im. JULIUSZA SŁOWACKIEGO — godz. 19-ta „Mieszczanie" szkic dramatyczny w 4-ch aktach Gorkija.

TEATR STARY — Duża Sala — godz. 19-ta „Król włóczęgów" Hookera i Posta.

TEATR STARY — Mała Sala — godz. 19.15 „Zbyt liczna rodzinka" komedia w 4 aktach Birabeau.

TEATR POWSZECHNY im. ŻOŁNIERZA POLSKIEGO — godz. 19-ta „Nitouche"

TEATR KAMERALNY TUR-u godz. 19 „Codziennie o 5-tej", komedia Hennequina i Vebera.

Repertuar KIN Krakowskich

„Świt" — film pt. BLASKI I CIENIE ŻYCIA KOBIETY.

„Warszawa" — film pt. POWRÓT.

„Scala" — „Wanda" film pt. MASKARADA.

„Apollo" — „Sztuka" film pt. KAPITAN BENOIT.

„Gdańsk" film pt. ZNACHOR.

„Wolność" film pt. CZTERECH NA POSTERUNKU.

* * *

„Świt" — „Uciecha" film produkcji angielskiej PIĘKNA PŁEĆ.

Początek programów: 15.30, 17.30 i 19.30 z wyjątkiem kina „Wanda", „Apollo" i „Uciecha", które to kina grają o godz. 16, 18 i 20.

Przedsprzedaż: w Biurze Przedsprzedaży, Kraków, ul. Wiślna 2 od godz. 9—11.30 na dzień bieżący i od 12—16 na dzień następny.

Przemysł konserwowy

Państwowe Zjednoczenie Przemysłu Konserwowego w Krakowie rozpoczęło kampanię zbioru surowców dla dalszej produkcji. Za pośrednictwem Centrali Spółdzielni Ogrodniczych i jej oddziałów, spółdzielni »Las« oraz spółdzielni rolniczych zorganizowano zakup jagód, grzybów itd. Szczególnie dobrze zapowiada się w br. urodzaj grzybów.

Zjednoczenie przestawia się obecnie na wyrób t. zw. galanterii owocowej, czyli dżemów, soków, galaretek, kapusty kiszonej, t. zw. »szlacheckiej« z jabłkami, ogórków kiszonych i t. d. Jeśli dopisze dostawa opakowań, można będzie jak przed wojną podjąć produkcję na eksport, który ma duże szanse powodzenia.

Radio

na dzień 24 lipca 1946 r. (środa).

Kraków. 6.00 Sygnał czasu i pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". 6.05 Dziennik poranny. 6.20 Odczytanie programu lokalnego na dzień bieżący. 6.25 Gimnastyka poranna. 6.35 Muzyka poranna. 6.57 Sygnał czasu z Krakowskiego Obserwatorium Astronomicznego. 7.00 Muzyka poranna. — 7.30 Powtórzenie najważniejszych wiadomości dziennika porannego. 7.35 Muzyka. 8.20 Informacje ogólnopolskie. 8.30 Przerwa. 11.30 Kronika krakowska. 11.40 Arie i pieśni w wyk. Jana Kiepury (płyty). 11.57 Sygnał czasu z Krakowskiego Obserwatorium Astronomicznego. 12.00 Bicie zegara i hejnał z Wieży Mariackiej. — 12.05 Dziennik południowy. 12.35 Pieśni w wyk. Heleny Warpechowskiej. 12.55 „5 minut poezji". 13.00 „Na ziemiach odzyskanych". 13.15 Z życia Narodów Słowiańskich. 13.25 Koncert Orkiestry Salonowej pod dyr. Zbigniewa Smareckiego z udziałem Aliny Bolechowskiej (śpiew). — 14.00 „I mój i twój" opowiadanie dla dzieci Ewy Zarembiny. 14.10 Muzyka. — 14.40 Rezerwa. 14.50 Chwila muzyki ludowej z płyt. 15.00 Audycja „Wieś słucha". W programie: 1) Gazetka radiowa, 2) „Góry nasze góry" audycja słowno-muzyczna. Na program jej złożą się: gadka Mieczysława Mirka pt. „Floruś Chowaniec w Sidzińskim kościele" i orkiestra kolejowców pod kier. Ferdynanda Gemrota. 3) Pogadanka Franciszka Bieńka pt. „O radiofonizacji wsi". 4) Chwila muzyki. — 15.53 Kącik Ligi Kobiet. 16.00 Dziennik popołudniowy. 16.30 III audycja z cyklu „Instrumenty muzyczne" w oprac. Mieczysława Drobnera. 16.56 „Cyprian Norwid" pogadanka Piechala. 17.10 Koncert muzyki rozrywkowej. 17.50 Odbudowujemy Warszawę. 17.55 Audycja wojskowa. — 18.10 Reportaż dźwiękowy. 18.25 Wiadomości sportowe. 18.30 Muzyka kameralna. W programie kwintet Beethovena w wyk. Mikołaja Kutrzebskiego (obój), Ferdynanda Gemrota (klarnet), Józefa Łuszczyka (waltornia), Ludwika Michniewskiego (fagot) i Wacława Geigera (fortepian). — 19.00 „Nanka przy głośniku". 19.30 Recital Chopinowski Józefa Śmidowicza. — 20.00 Dziennik wieczorny. 20.30 Pieśni kompozytorów francuskich w wyk. Krystyny Szczepańskiej. 20.45 „Martwe dusze" — zradiofonizowane fragmenty powieści Gogola w oprac. Janiny Morawskiej. 21.00 Muzyka wieczorna w wyk. Trio Czesława Orlickiego, w składzie: Czesław Orlicki (skrzypce), Adam Wieroński (wiolonczela), i Aniela Andrzejewska (fortepian). 21.35 Rozmowy literackie. — 21.45 Rozmaitości. 21.53 Odczytanie programu lokalnego na dzień następny. — 22.00 Muzyka rozrywkowa. 22.30 Koncert życzeń. 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika radiowego. 23.20 Program na jutro. 23.30 Hymn i zakończenie programu.

Pamiętaj o funduszu prasowym

CENNIK OGŁOSZEŃ:
Ogłoszenia na 1 i 2 stronie za 1 mm szpalty . . . . . 20 zł. w tekście za 1 mm szpalty . 15 zł. za tekstem . . . . 10 zł. Drobne ogłoszenia za słowo . 5 zł. Poszukiwania rodzin i prasy . 2 zł. W niedzielę i święta 50% drożej. Tłustym drukiem 100% drożej.
Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Naprzodu", ul. Orzeszkowej 7. Oddział „Naprzodu" plac Szczepański 9. Polska Agencja Prasowa PAP, Basztowa 15 i upoważnieni akwizytorzy Wydawnictwa.
PRENUMERATA „NAPRZODU" wynosi miesięcznie z odbiorem w punktach sprzedaży 45 zł. — z odnoszeniem do domu w Krakowie 55 zł. — na prowincji, pocztą 50 zł. — Prenumeratę przyjmuje: Administracja „Naprzodu" Kraków, ul. Orzeszkowej 7. Oddział „Naprzodu" Plac Szczepański 9. Placówki Sp. „Czytelnik" na terenie miasta Krakowa i upoważnieni akwizytorzy. — Na prowincji Powiatowe Komitety Polskiej Partii Socjalistycznej.

Wydawca Spółdzielnia Wydaw. „Wiedza" — Redaktor Jerzy Waśniewski — Redakcja i administracja Kraków, ul. Orzeszkowej 7. — Tel. 509-85
Odbito czcionkami Drukarni Spół. „Wiedza" Nr. 3 „Naprzód" — Kraków, ul. Orzeszkowej 7. Tel. 566-53. M—08365